

عنوان مقاله:

روش شناخت اجتماعی در قرآن

محل انتشار:

دوفصلنامه اسلام و علوم اجتماعی، دوره 1، شماره 2 (سال: 1388)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسندگان:

فاطمه امین پور - کارشناسی ارشد جامعه شناسی

حسین اژدری زاده - دانشجوی دکترای جامعه شناسی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

خلاصه مقاله:

شناخت و روش شناخت اجتماعی، از موضوعات مهم و اساسی در حوزه علوم اجتماعی است که در دوره های مختلف تاریخی - از گذشته تاکنون - رویکردهای مختلفی درباره آن وجود داشته است. یکی از دسته بندی های روش شناختی، تقسیم روش به روش شناسی بنیادین و روش شناسی کاربردی است که انواع مختلف روش شناخت اجتماعی را می توان در ذیل آن قرار داد. در این گونه شناسی، روش شناسی بنیادین، که به مبانی هستی شناسی، انسان شناسی و معرفت شناسی ناظر بوده و به صورت بنیادین روش شناسی اجتماعی را مد نظر قرار می دهد، مبنای بحث در این مقاله واقع می شود. در علوم اجتماعی با سه روش بنیادین اثباتی، تفهیمی و ریالیسم انتقادی سروکار داریم. هر یک از این روش ها از مبانی هستی شناختی، انسان شناختی و معرفت شناختی خاصی بهره گرفته، با یکدیگر در تقابلند. قرآن نیز به علت برخورداری از مبادی هستی شناختی، انسان شناختی و معرفت شناختی ویژه خویش از یک روش بنیادین ریالیسم توحیدی بهره می گیرد. ویژگی های خاص اندیشه قرآن، روش شناسی قرآنی را از مکاتب روش شناختی مدرن متمایز می سازد. قرآن هستی را دارای دو بعد مادی و معنوی دانسته، آن را یک پارچه و با محوریت خداوند حکیم معرفی می کند. همچنین سرنوشت انسان و کمال نهایی وی را در میزان قرب الهی می داند. قرآن به همه ابزارهای حسی، عقلی و وحیانی مرجعیت می بخشد؛ اما مرجعیت آنها را در چارچوب مبانی خویش می پذیرد. همه چیز در اندیشه قرآن، به خداوند ارتباط پیدا می کند. قرآن از همه رویکردهای تبیینی و توصیفی، خرد و کلان، تجربی، تفهیمی و انتقادی برخوردار می شود؛ اما آنها را در چارچوب توحید و مبتنی بر یک عقبه الهیاتی بازتعریف می کند. این ویژگی ممتاز روش شناسی قرآن است که روش های سکولار از آن بهره ای نمی برند و به علت چنین فقر معرفتی، با تکیه بر یک ابزار، سایر ابزارها را نفی می کنند. همچنین روش شناسی قرآن، به علت بهره گیری از ابزار وحی، قابلیت های افزون تری را نسبت به روش های مدرن دارد؛ از جمله، امکان فهم و درک عمیق تر واقعیت اجتماعی و دست یابی به ضرورت ها و باید و نبایدهای اجتماعی بیشتری در آن.

کلمات کلیدی:

هستی شناسی، انسان شناسی، معرفت شناسی، روش شناسی بنیادین، روش اثباتی، روش تفهیمی، ریالیسم انتقادی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/856697>

